

Uppföljning av mål i tidigare plan

Nedanstående mål fastställdes i avfallsplanens planperiod 2018–2021 (med förlängning tom 2022).

Av de mål som sattes i den ambitiösa planen för 2018–2021/2022 har huvuddelen påbörjats och i många fall har målen uppnåtts. Dock har pandemin (COVID-19) och senare Ukrainakriget ställt till det i organisationerna med stor belastning och prioritering till kärnuppdragen. I detta läge har man fått stå tillbaka med utvecklingsarbetet inom avfallsområdet av naturliga skäl.

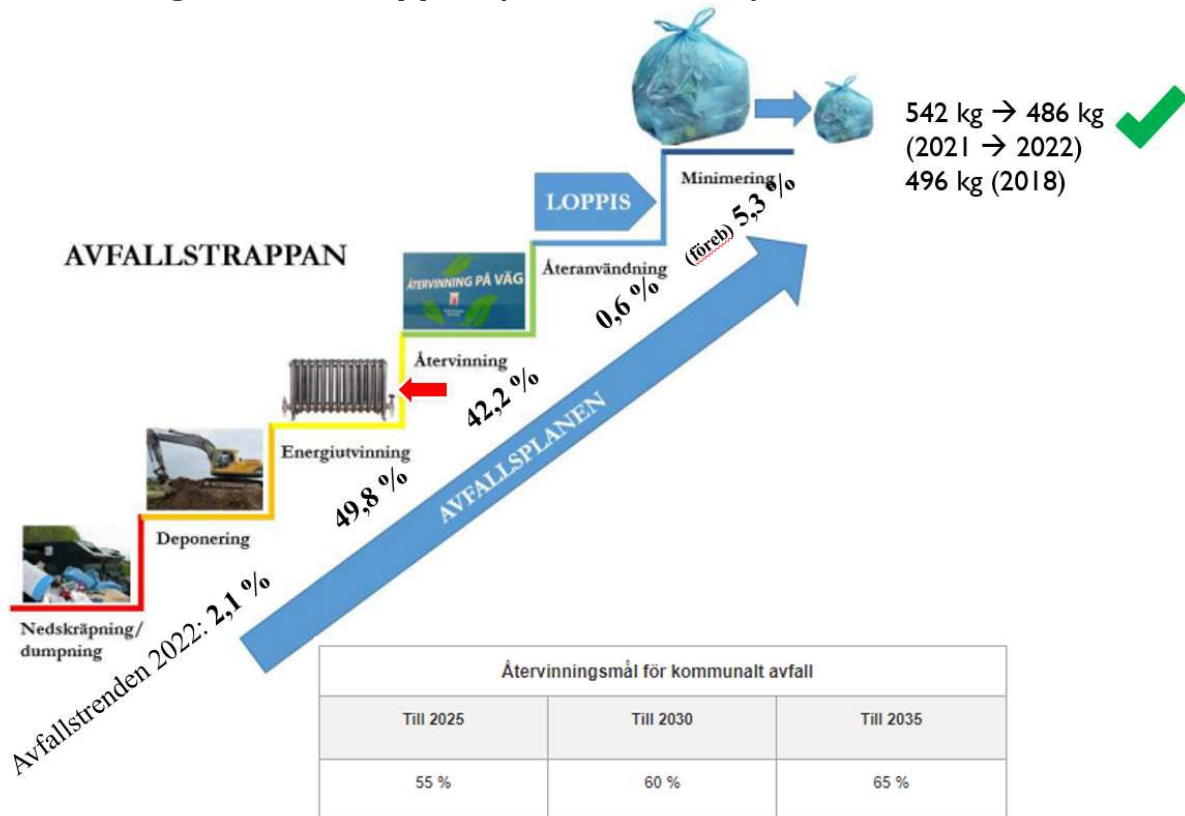
Mängden avfall per person har minskat men endast marginellt med ca 2 % under planperioden.

Utsorteringsgraderna har marginellt förbättrats men vi har fortfarande arbete att göra för att komma upp till de nationella målen för 2025 och 2030, se nedan.

Detta och andra delar som är relevanta infogas i planen för kommande delperiod (2023–2026).

Sammanfattning

Aktuellt läge i avfallstrappan (avfallstrenden)

Analys: Vi ligger på nivån 42 % rörande återvinningsmålen för kommunalt avfall (röd pil ovan) enligt "Avfallstrenden" och har möjlighet att nå det uppsatta målet om 55 % till 2025. Målet att minska avfallets mängd för avfallsplanperioden 2018–2022 är uppnått (grön bock ovan)

Under planperioden har arbetet till del påverkats av COVID-19 men också av den påverkan som vi fått m.a.a. kriget i Ukraina och denna påverkan har i vissa fall resulterat att arbetsuppgifter, av förklarliga skäl, har kommit i skymundan speciellt under avslutningen av planperioden men också

genom den påverkan detta krig fått på resurstillgångar i Europa. Utvecklingen av avfallsarbetet har drabbats och vi kan se att den måluppfyllnad som planerades för 2022 inte har uppnåtts till fullo.

Positivt är att arbetet kunnat gå vidare bl.a. med arbete för att motverka matsvinn inom förvaltningen för stöd, vård och omsorg där vi nu, vid särskilda boenden, har en fungerande rutin för uppföljning och återkoppling rörande matsvinn.

Även inom skolförvaltningen har arbetet för att motverka matsvinn gått vidare liksom arbetet internt inom de olika tillagningsköken. Här har kvalitetssäkrade rutiner, dialoger och övriga former för stadigvarande minskning av matsvinnet skapats för ett fortsatt bra arbete för att ytterligare förbättra resultatet.

Vi har jobbat vidare med utsorteringsmöjligheter i kommunens lokaler men har utmaningar inom hanteringen av kemikalier i vår organisation.

Vidare har vi lyckats uppnå flera av målen/delmålen bl.a.

- Halveringen av matsvinnet från 2018 till 2022 har i stort sett lyckats. För skolan har minskningen var ca 42 % och för särskilda boenden har minskningen varit ca 67 %. Sammantaget landar vi på ca 55 %.
- Tillsynsarbete, inom miljöbalksområdet, rörande såväl avfallshanteringen som hanteringen av farligt avfall fungerar sedan flera år
- Avfallshanteringen i anslutning till när kommunen bygger om eller nytt har ytterligare förbättrats. Även återvinningsåtgärder i samband med rivningar har förbättrats
- Andelen farligt avfall i restavfallet är fortfarande mindre än 1 % vilket är vårt mål
- Vi sorterar ut textilier på alla våra återvinningscentraler, samt vid flera återvinningsstationer, och har samarbete med organisationer som tar hand om materialet
- Vid planering och tillståndsgivning finns avfallsfrågorna med som en del i arbetet såväl vid detaljplanearbete som i den fortsatta processen till och med tekniska samråd
- Vi har också utvecklat samverkan med grannkommuner inom avfallsområdet, genom samverkansavtal och gemensamma upphandlingar, och håller oss uppdaterade om vad som sker i branschen genom deltagande i nätverksträffar mm

Vi har vidare utökat arbetet med information till våra invånare och taxejusteringar för att styra mot förbättrad anslutning till matavfallssortering. Vi har ännu inte nått målet om 75 % anslutningsgrad för anslutning till utsortering av matavfall och vi har heller inte nått målsatta utsorteringsgrader för matavfall.

De områden som särskilt behöver beaktas inför nästa planperiod är att:

- Lyfta fram frågan om att skapa förutsättningar för en minskning av de totala mängderna hushållsavfall i kommunen. Dock är denna fråga en stor utmaning då den är starkt kopplad till konjunkturerna under respektive år. Det vi kan göra är att inom egen organisation föregå med gott exempel!
- Genomföra kemikalieinventering och skapa planer för minskad kemikalieanvändning inom vår organisation
- Öka engagemanget, såväl internt som externt, för avfallsförebyggande och avfallsminimering. En del i detta är att försöka skapa de träffar med alla nämnder som finns beskrivet. En annan del är att förbättra kommunikation/information till såväl invånare som medar-

betare rörande tips om förebyggande av avfall men också om korrekt handhavande av avfall som uppstår. Vi behöver också bli bättre på att skapa information på andra språk för att nå ut till alla våra invånare

- Inordna förbättrade inköpsrutiner så att vi köper material/utrustning och tjänster på ett hållbart sätt och därmed skapar förutsättningar för avfallsminimering men också underlättar återbruk

Ska kommunens ambition, beskrivna genom avfallsmål i avfallsplanen, kunna förverkligas behöver alla nämnder/förvaltningar bidra och genomföra åtgärder som finns uppsatta i avfallsplanen.

Behovet att bättre knyta arbetet med avfallsfrågorna till Agenda 2030 och kommunens styrmödel, genom varje nämnds verksamhetsplaner, behöver också lyftas fram.

En tydlig inriktning av miljöarbetet/hållbarhetsarbetet behöver tas fram för att stödja utvecklingen och ge inriktning till de olika förvaltningarna i kommunen men också stimulera till åtgärder inom kommunens geografiska område.

Arbetet med att uppnå mål i avfallsplanen kan ge såväl miljömässiga vinster som ekonomiska besparingar sett över hela planperioden. Ett tydligt exempel är arbete med att minska matsvinnet där det finns tydliga kopplingar mellan minskade kostnader och förbättrat utnyttjande av de livsmedel kommunen anskaffar och därmed kopplade miljömässiga vinster.

Mål och åtgärder per fokusområde

I nedanstående tabell framgår beskrivningar av måluppfyllelse för varje mål.

Grön markering innebär att målet är uppfyllt. Gul markering innebär att målet delvis är uppfyllt eller att arbetet pågår medan röd markering innebär att målet inte uppfyllts under planperioden.

Mål	Uppfyllnad	Kommentarer
A1 Minska avfallet och nedskräpningen		
A1:1	Halverat matsvinn i kommunal verksamhet 2022 i jämförelse med 2018.	För skolan: startvärde 77 g/port, värde 2022: 45 g/port = minskning med ca 42 % För omsorgen: startvärde 65 g/port, värde 2020: 21,5 g/port = mk med ca 67 % Kostverksamheten tillsammans med skola och omsorg har infört rutiner där återkoppling sker regelbundet. Det har inneburit att varje verksamhet nu har fakta för att fortsätta reduceringsarbetet Minskning med ca 55 % totalt.
A1:2	Öka återbruket av varor såväl inom kommunens område som i kommunens egen organisation och minska uppkomsten av avfall i den kommunala organisationen 2022 i jämförelse med 2018.	Återbruksfunktioner finns på ÅVC där allmänheten kan lämna material. Funktion och rutiner för textilinsamling finns på plats. Vi har inte lyckats skapa rutiner för återanvändning/återbruk i alla våra kommunala verksamheter. Här saknas en drivande kraft, t.ex. en miljösamordnare/strateg. Avfallsverksamheten gör material tillgängligt för reparationer, bl.a. cyklar till Österviksverksamheten

Mål	Uppfyllnad	Kommentarer
A1:3	Den totala mängden hushållsavfall per person i kommunen har inte ökat från 2018 till 2022	Ingångsvärdet 2018 var 496 kg/person och vid slutlig beräkning av 2022 års avfallsmängder var dessa 486 kg/person
A1:4	Nedskräpningen har minskat i såväl urban miljö som i naturen från 2018 till 2022	Under 2021 har skräpmätning genomförts. Viss skräpplockning har arrangerats. Tillsyn inom ramen för nedskräpning görs vid klagomål. Införande av källsortering i offentlig miljö har inte påbörjats. Någon mätning genomfördes inte 2022.
A2 Avgifta kretsloppet		
A2:1	Allt farligt avfall sorteras, förvaras och lämnas på rätt sätt från kommunens verksamheter och bolag senast 2019	Vi har inte nått upp till målet att allt farligt avfall sorteras rätt men fortsätter med arbetet. Information finns på många verksamheter medan några har brister. Källsorteringsmöjligheter för farligt avfall brister fortfarande i några fall. För riskavfall i form av stickande och skärande avfall finns rutiner inarbetade
A2:2	Andelen farligt avfall i hushållsavfallet är mindre än 1 % senast 2020	Andelen farligt avfall i restavfallet är fortfarande <1 %.
A2:3	Senast 2020 finns plan inom varje förvaltning för att byta ut farliga ämnen mot mindre farliga ämnen syftande till att bidra till avgiftning av kretsloppet	Grund för arbetet har lagts centralt genom att kemikaliepolicy tagits fram. Verksamheterna har generellt påbörjat arbete med egna verksamhetsvisa planer för att minska användandet av farliga ämnen. Undantaget är nämnden för stöd, vård och omsorg som har planer för hantering av sitt riskavfall. En av bristerna torde vara avsaknaden av ett fungerande kemikalierregister som kan stödja verksamheterna i deras analyser. Arbetsgrupp för att lösa detta har skapats men ännu inte lämnat något förslag
A2:4	Senast 2019 är hantering av farligt avfall en del i tillsynsarbetet enligt miljöbalken	Rutiner för tillsynsarbetet har kompletterats med tillsyn av hanteringen av farligt avfall. Målet är nått under 2020.
A3 Utnyttja avfallet som resurs		
A3:1	År 2020 sorterar alla kommunens verksamheter och bolag ut brännbart avfall, matavfall, förpackningar och tidningar samt kontorspapper och hanterar det på rätt sätt.	Arbetet med att avskilja matfett och matoljor vid källan fortsätter. Inom kommunens verksamheter pågår arbete med att utveckla källsorteringsmöjligheterna. Särskild kraft läggs vid skolorna i samband med renoveringar av våra skollokaler. Vi behöver dock utveckla och ytterligare tillgängliggöra information om källsortering i våra verksamheter. Vi har heller inte möjlighet att utskilja enskilda verksamheter/byggnader och deras avfallsmängder med nuvarande insamlingsystem.

Mål	Uppfyllnad	Kommentarer
	År 2022 tas fett från hushåll och verksamheter om hand så att det kan återvinnas	Ett arbete som behöver fullföljas under kommande planperiod
A3:2	När kommunen eller kommunala bolag bygger om eller nytt sorteras allt byggavfall enligt branschråden senast 2019	Arbetet med avfallshantering i våra byggprocesser har utvecklats. Vidare genomförs försök med återbruk av material i samband med rivning i kommunal regi.
A3:3	Mer än 75 % av hushållen är anslutna till utsortering av matavfall och mer än 50 % av matavfallet sorteras ut 2018 och minst 60 % 2022	Åtgärderna genomförda men önskat resultat är inte uppnått. Anslutningsgraden är ca 69 % av våra tjänster som har utsortering av matavfall. Utsorteringsgraden visar att ca 48 % av det totala matavfallet sorteras ut. Information runt fördelar med att ansluta sig till utsortering behöver fortsätta utvecklas. Vi har inte nått målnivån för 2018 ännu. För att skapa bättre incitament till utsortering har taxan justeras ytterligare så att det är en större ekonomisk skillnad mellan att delta i utsorteringen av matavfall och att inte delta i detta arbete. Dock har inte detta gett tänkt resultat.
A3:4	Textilier sorteras ut och hanteras separat senast 2020	Målet är nått så till vida att möjlighet till att lämna textilier separat finns på våra återvinningscentraler och på utvalda återvinningsstationer
A3:5	Fortsätt utveckla avfallshanteringen så att insamling sker rationellt utifrån ny kunskap och nya utvecklade system och ger förbättrade insamlingsresultat	Under året har inriktningsarbete och försök påbörjats med bl.a. storsäckslösningar vilket kan komma att utveckla avfallshanteringen ytterligare för såväl kommunalt avfall som förpackningsmaterial i framtiden.
A3:6	Om riksdagen fastställer ett ansvar för kommunen att ta hand om återvinningsmaterial ska vi öka servicegraden för att möta kraven i de styrningar som kommer från centralt håll	Målet har återigen aktualiserats rörande returpapper då riksdagen beslutat att returpapper från 2022-01-01 ska vara ett kommunalt avfall. Insamling i ett gemensamt system för returpapper för Värmland och Örebro har genomförts under 2022 med bra resultat.
A3:7	Senast 2019 är hantering av avfall en del i tillsynsarbetet enligt miljöbalken	Avfallsfrågor ingår nu i all miljöbalkstillsyn. En ny tillsynsombgång kommer genomföras under 2022
A4 Planera och samverka för långsiktigt hållbar avfallshantering		
A4:1	Vid all ny bebyggelse och större ombyggnationer beaktas avfallshanteringen, inkl. arbetsmiljöaspekter, redan i den inledande planeringen och även i alla följande steg senast 2018. Frågan ska ha hanterats vid minst 80 % av kontrollerade tillfällen	Avfallsfrågan är idag en del av bygglovsprocessen och i de tekniska samråden. Någon utvärdering av resultaten sker ännu inte systematiskt.
A4:2	Vi ska ha en god relation med det lokala näringslivet och föra dialog om det stöd vi kan utbyta rörande avfallsplanens område. Vi ska anordna minst ett möte per år	Avfallsfunktionen deltar i de träffar som anordnas av kommunen i de fall vi inbjuds. Under 2022 har renhållningen prövat att bjuda in till "avfallsfrukost" med stöd av Närsam

Mål	Uppfyllnad	Kommentarer
A4:3	Vi ska utnyttja möjligheterna till samverkan och samordning i regionen. Vi ska delta i minst en aktivitet per år.	Deltagande i nätverk för att skapa såväl ny kunskap som utnyttja möjligheterna till samordning tas till vara genom deltagande i regionala och nationella nätverk på flera plan. Nytt samverkansavtal inom avfallsarbetet är beslutat att gälla från 1 januari 2021 och omfattar Filipstad, Storfors, Karlskoga, Kristinehamn och Degerfors. Inom detta nätverk har arbetet utvecklats och ett flertal gemensamma åtgärder har genomförts, bl.a. enkäter, upphandlingar, hantering av nytt skyltsystem för ÅVC mm
A4:4	Kommunen ska hålla sig väl underrättad om utvecklingen i avfallsbranschen i stort genom utbildningar och deltagande i temadagar mm. Från tekniska nämndens resp. kommunstyrelsens och miljö- och byggnadsnämndens ansvarsområden ska minst ett deltagande i relevant utbildning/erfarenhetsutbyte eller liknande ske årligen.	Deltagande i nätverk för att skapa såväl ny kunskap som utnyttja möjligheterna till samordning tas till vara genom deltagande i regionala och nationella nätverk. Även arbete rörande miljööverenskommelser med länsstyrelsen genomförs
A4:5	Öka medvetenheten och engagemanget för avfallsfrågor hos politiker och medarbetare i den kommunala organisationen. Alla politiska organ inom kommunens ska minst en gång under mandatperioden deltagit i information om avfallsarbete. Vi ska ha nått minst 80 % av de förtroendevalda. Våra medarbetare ska minst en gång per år få information om avfallshanteringen i stort i kommunen och på den egna arbetsplatsen.	Mot bakgrund av oklarheter i prioriteringar har arbetet med detta mål även i år varit nedprioriterat då det saknats resurser (främst tid) såväl inom politiken som på tjänstemannasidan. Sista året i planperioden har varit valår vilket har gjort att avfallsfrågor nedprioriterats. Omtag behövs under 2023
A4:6	Säkerställ att det finns samsyn mellan avfallshantering i enlighet med avfallsplanen och den fysiska planeringen	Avfallsorganisationen ges regelbundet möjlighet att delta i arbetet med framtagande av nya detaljplaner. Enhetlig syn på lokaliseringsprinciper för avfallshantering i den fysiska planeringen finns beskriven i ÖP